

MARIJIN ČIN VJERE

dr. fra Domagoj Runje

Jedan od poziva koji nam je kao vjernicima Papa Benedikt XVI. uputio u svom pismu „Vrata vjere“ jest da tijekom Godine vjere koja traje od 11. listopada 2012. do 24. studenoga 2013. na poseban način razmišljamo o samom činu vjere (Porta fidei, br. 9) i da ovo vrijeme milosti povjerimo Majci Božjoj, koja je proglašena „blaženom“ zato što „povjerova“ (Lk 1, 45) (Porta fidei, br. 15). Odgovarajući na taj poziv ovdje ćemo promotriti kako je o svome činu vjere razmišljala Isusova majka.

Navještaj utjelovljenja

Od svih novozavjetnih pisaca o Isusovoj majci Blaženoj Djevici Mariji najviše je pisao evanđelist Luka i to u kontekstu opisa Isusova djetinjstva u kojem je ona imala nezamjenjivu ulogu. Tako u evanđelju po Luki Mariju prvi put susrećemo u sceni navještenja Isusova rođenja. Neznatnoj nazaretskoj djevici dolazi anđeo Gabrijel i pozdravlja je

riječima: „Zdravo milosti puna. Gospodin s tobom!“ (Lk 1,28) te joj naviješta kako će začeti po Duhu Svetomu i roditi sina Isusa Krista. U tom se događaju, kao znak Marijina pouzdanja i vjere u Božju riječ, osobito ističe njezin odgovor: „Neka mi bude po tvojoj riječi“ (Lk 1,38), koji se često navodi i u latinskom obliku kao Marijin „fiat“. Pozitivnim odgovorom na Božju milost i izabranje Marija stoji pred nama kao lik potpune vjernice koja se čitavim svojim bićem predaje Božjoj volji.

Premda je Marijin „fiat“ doista potpuni čin njezina pouzdanja u Boga, ipak nije njezin prvi čin vjere. Naime, kada joj je anđeo Gabrijel uputio svoj pozdrav, evanđelist Luka Marijinu reakciju opisuje ovim riječima: „Ona se smete i stade razmišljati kakav bi to bio pozdrav.“ (Lk 1, 29). Prema tome, prvi lik vjernice koji nam u Mariji pokazuje evanđelje po Luki jest lik osobe koja je smetena i koja razmišlja.

Marijina vjera nije nešto hladno, slijepo i nepromišljeno. Ona počiva na osobnom potresnom i zbujujućem iskustvu susreta s Bogom koje traži svoje razumsko utemeljenje. Anđeo objavljuje Mariji milosnu prisutnost Boga koja obuhvaća čitavo njezino biće, ali Marija nije zbog toga neki neslobodni objekt božanske volje. Budući da pozdrav koji joj je upućen izlazi iz okvira do tada joj poznatih iskustava, sasvim prirodno reagira uplašenošću i razmišljanjem.

Sličnim riječima o Marijinom vjerničkom stavu Luka govori još dva puta u opisima Isusova djetinjstva. Najprije, kada se u Betlehemu pastiri dolaze pokloniti novorođenom djetetu koje leži u jaslama Luka zaključuje: „Marija u sebi pohranjivaše sve te događaje i prebiraše ih u svome srcu.“ (Lk 2,19). Potom na samom kraju opisa Isusova djetinjstva kad su ga Josip i Marija nakon tri dana traženja našli u hramu, stoji rečenica: „A majka je njegova brižno čuvala sve ove uspomene u svom srcu.“ (Lk 2, 51). Ukupno, dakle, evanđelist Luka tri puta čitateljima predstavlja lik Marije koja u nutrini razmatra događaje koji se tiču nje i njezina božanskog sina. U tim razmatranjima primjećuje se stanovita postupnost.

Anđelov pozdrav

U prvome slučaju predmet Marijina razmišljanja jest anđelov pozdrav koji se tiče njezina osobnog odnosa s Bogom. Događa se u trenutku dok još nije ni začela Božjega sina. No, kako je već tada nazvana „punom milosti“ ostaje zatečena i ne dohvaća odmah čitavo značenje toga pozdrava. Zato je stala razmišljati. Kakvo je to razmišljanje? U izvornom grčkom tekstu stoji riječ koja je ušla i u današnji hrvatski jezik, riječ „dijalog“. Grčka rečenica retka koji smo naveli u naslovu glasi: „kai dielogizeto“ što upućuje na to da Marijino razmišljanje o anđelovu pozdravu nije bio neki unutarnji monolog nego dijalog u kojem Marija životna iskustva suočava s Božjom objavom koja joj se upravo događa. U tome je smislu Marija, na neki način, preteča velikih teologa poput Svetoga Augustina, koji je izrekao glasovitu rečenicu „credo ut intelligam,

intelligo ut credam“ (vjerujem da bih razumio, razumijem da bih vjerovao) ili Svetoga Anzelma Kenterberijskog koji je govorio o „vjeri koja zahtijeva razum“ (fides quaerens intellectum).

Znakovito je da u Marijinoj smetenosti anđeo Gabrijel prepoznaje i određenu dozu konstruktivnog straha koji dolazi iz neznanja, ali je oplemenjen razmišljanjem kao činom otvorenosti spoznaji. Tako anđeo Gabrijel otklanja Marijin strah riječima „Ne boj se“ (Lk 1, 30), a u njezinoj zamišljenosti pronalazi spremnost na

učenje Božjega znanja te joj prenosi poruku koja je još čudnija od pozdrava: „Evo, začet ćeš i roditi sina i nadjenut ćeš mu ime Isus. On će biti velik i zvat će se Sin Svevišnjega (...)“ (Lk 1, 31-32).

Marija shvaća da majčinstvo na koje je pozvana izlazi iz okvira redovitosti. Zato je njezina reakcija sasvim prirodna. Postavlja pitanje: „Kako će to biti, kad ja muža ne poznajem?“ (Lk 1, 34). Pitanje podsjeća na ono koje je postavio Zaharija, otac Ivana Krstitelja. Premda je riječ o sličnom događaju, velika je razlika između Marijinog i Zaharijinog pitanja. Dok Zaharija u susretu s istim anđelom Gabrielom traži dokaze za istinitost upućenih mu riječi („Po čemu ću ja to znati?“ Lk 1, 18), Marija svojim pitanjem: „Kako će to biti?“ (Lk 1, 34) ne traži dokaz nego rasvjetljenje riječi kojoj je već povjerovala.

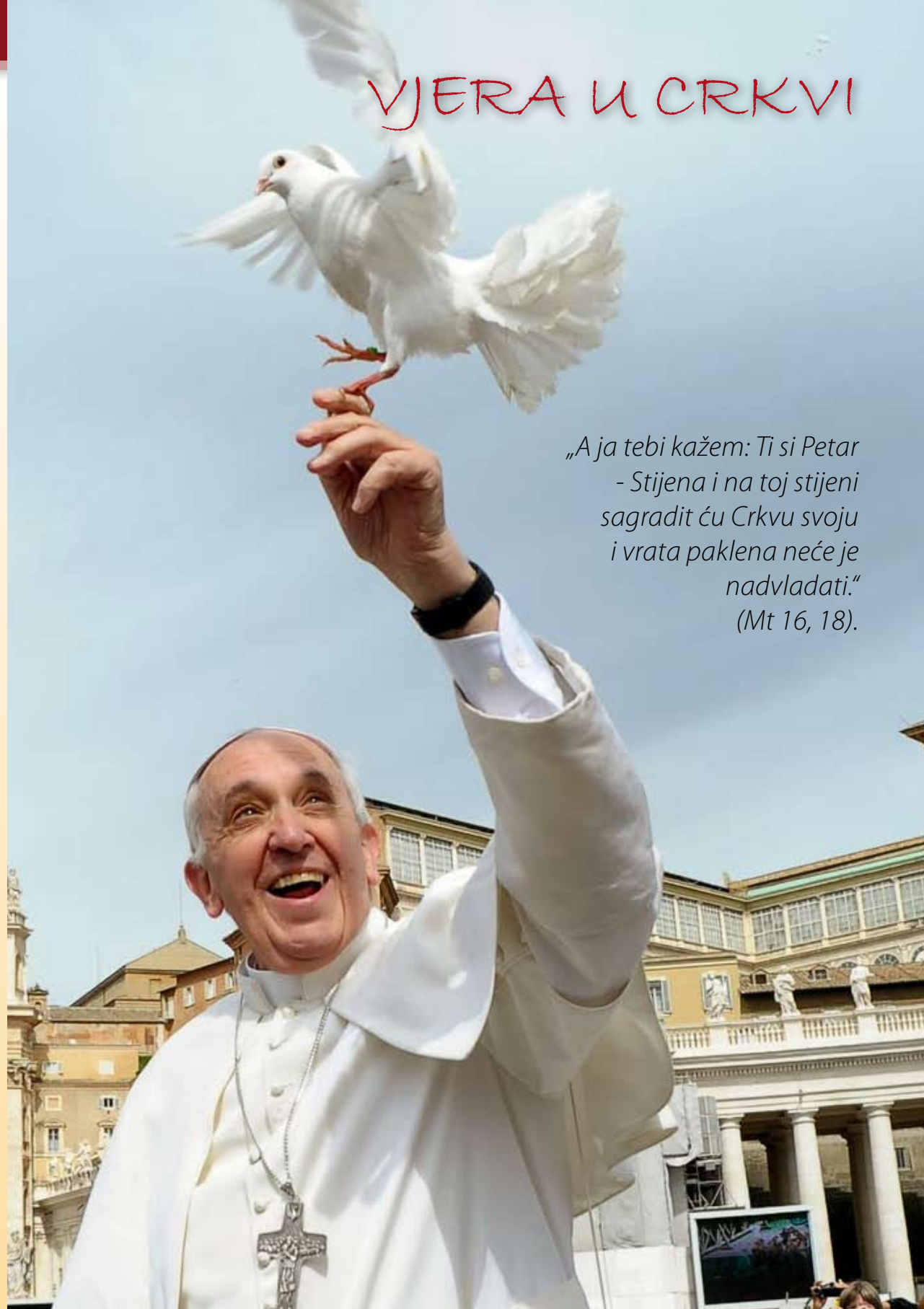
U drugoj godini, kada razmišlja o čudesnim događajima svoga života, Marija više nije sama. Tu su Josip, novorođeno dijete Isus i pastiri koji su se došli pokloniti. Uz to, Marija je već obogaćena susretom sa rođakinjom Elizabetom, majkom Ivana Krstitelja. Svi ti veliki događaji odvijaju se u krajnjoj jednostavnosti. Možda je to razlog zašto evanđelist Luka, govoreći o Marijinu razmišljanju, ovaj put upotrebljava riječ „srce“ koje označuje najintimniji dio čovjeka koji u potpunosti poznaje samo Bog. Premda je u betlehemske štali okružena društvom Bogu otvorenih i jednostavnih ljudi, Marija je među njima jedinstvena i neponovljiva. Stoga, spominjući njezino srce, Luka ističe posebnost njezina odnosa s Bogom. Samo Bog zna što se događa u Marijinoj nutрини. Tako i Marija u dijalogu s Bogom spoznaje svoje mjesto i ulogu u Božjem planu spasenja.

Čuvala je sve uspomene u srcu

Kada treći put evanđelje govori o Marijinu unutarnjem životu, opet se koristi riječ „srce“ u koje se Marija povlači okružena drugim ljudima i obogaćena novim iskustvima. Nakon što je s Josipom našla dvanaestogodišnjeg Isusa u hramu kako razgovara s učiteljima, slijedi najduže razdoblje Isusova života o kojem evanđelje jednostavno šuti. To izaziva mnoga pitanja te postoje razne teorije koje bi htjele ispuniti tu ‘prazninu’ u evanđeoskim izvještajima. Bez obzira što se događalo i gdje je sve Isus kroz to vrijeme bio, Lukina rečenica „A majka je njegova brižno čuvala sve ove uspomene u svom srcu.“ (Lk 2, 51) svjedoči kako se najvažniji događaji ljudskoga života događaju u dubini srca. Tu se odvijaju najvažniji čini vjere, kako u srcu Isusove majke, tako i u srcu svakoga vjernika.

Razmišljanje o Marijinoj vjeri zaključujemo primjerom druge biblijske žene koju papa Benedikt XVI. spominje u svom apostolskom pismu, upravo u kontekstu vjerovanja srcem: „Lidijin primjer je u vezi s tim veoma rječit. Sveti Luka pripovijeda da je Pavao, dok se nalazio u Filipi, pošao subotom naviještati evanđelje nekim ženama; među njima je bila i Lidija i ‘Gospodin joj otvori srce, te ona prihvati što je Pavao govorio’ (Dj 16, 14). Postoji važno značenje sadržano u tom izrazu. Sveti Luka uči da poznavanje sadržaja u koje treba vjerovati nije dovoljno ako potom srce, to istinsko čovjekovo svetište, ne bude otvoreno milošću koja omogućuje očima dublje vidjeti i shvatiti da je ono što je naviješteno Božja Riječ.“ (Porta fidei, br. 10).

VJERA U CRKVI

„A ja tebi kažem: Ti si Petar - Stijena i na toj stijeni sagradit ću Crkvu svoju i vrata paklena neće je nadvladati.“
(Mt 16, 18).